

25 жовтня 1922 р. червона армія позбулася японців, отаманів-різунів, і братів Меркулових. З'явилися нові вихідці з концеторія і злізла і більшість.

вищя влада станула твердою ногою у Владивостоці.

І після того прийшла руїна українства. Забулись усі його заслуги. Забулось те, що не хто інший, як власне український полк, сформований за дозволом адмірала Колчака, відкрив червоній армії фронт, даючи можливість грандіозного прориву, що закінчився катастрофою білих.

Забулось те, що селянські маси (а вониж майже поголовно українські) берегли на Зеленому Клинні революцію, перехитрували японців, які в села з боязню майже не запускалися, а якщо запускалися, то з платним агітатором-українцем на переді. — переховували та кормили партизан, тих „сопочних героїв“ — як їх звали тоді біла преса, — та влекливали акцію регулярній червоній армії. А скільки українців і то свідомих було в партизанах, цього мабуть ніяка статистика не зрахувала.

Те все забулось.

Зате прекрасно затирили далеко-східні комуністи т. зв. „компромітацію українства“, його „контрреволюційні вихилися“.

Ліквідація „Рад“, „Просвіти“, „Громад“ і „Нац. Комітетів“, на яких тяжило тавро контрреволюційної співпраці з інтервентами, принесла в наслідках і ліквідацію всіх культурних надбань, шкіл, курсів, книгозбірень, архівів, кооператив, театрів і т. ін. Залишилась пуста з національній діяльні, яку виповнити хоч би згідно з духом побідної ідеології зовсім не хотілось далеко-східним русотяпам. Їм вигідніше було й є цупко триматись за окричану „компромітацію українства“, дарма, що слідство виказало всю правду, а суд над арештованим провідом 5.—13. січня 1924 р. увільнив чимало невинних, караючи тюрмою тільки одиниці*).

*) Інтересно, чи хто поцікавився матеріалом, який зібрав тоді суд для хабарівського монстр-процесу, а який представляє чимало історичну цінність, заслугоує на збереження. В ньому зібрано багато даних про український рух на Далекому Сході.

Та присуд політичної влади був суворіший за судову, бо припинив буквально всю культурну роботу, разом із купаллю видал і дитину.

Для об'єктивності доводиться зазначити, що до руйнації організаційного життя чимало рук приклали саміж такі „землячки“, як ті, що проти існуючих товариств повели наступ а імя „смейоновської орієнтації“, так і ті, що пішли на „праведний шлях“ комунізму.

Останні з початку рішили йти в ногу з новим курсом.

Тепер ми думаємо почати роботу, — писав один із них до автора цих стрічок, — але зовсім в іншому напрямку, в контакт з працюючими масами і державною партією. Гадаємо, що тільки цим шляхом можна піднести знов українську справу на ноги...

Та це було ще в 1922 році.

А тепер листи мінорні: „Українське життя, яке було на Зеленому Клинні, замерло зовсім. Про нього не тільки писати, а навіть відкрито балакати годі“.

Активність навіть досі рухливих людей спинилась. Бо обставини — послухайте:

„Життя тут особливе, його не можна рівняти з тим, що входить у поняття закордонних людей. Описувати не варта, бо все одно подробиць не напишеш, а схематичність може дати неправильну картину. Матеріально живеться усім не гаразд, бо продовольче питання стоїть дуже гостро, а іноді буває цілою проблемою простий обід“.

Це вже цьогорічні вісті.

І навіряд чи можна дивуватись, що тоді, коли простий обід є цілою проблемою, комусь йти на таку небезпечну штуку, як порушення справи „скомпромітованого українства“ легально, таки доволі трудно.

Нічого скривати правду: не швидко докотиться на український Зелений Клин „українізація“. Це кругова кара за „контрреволюцію“ одиниць і... за радянофіліство та революційність українських мас на Дал. Сході.

В. Север.

Культ книжки.

(З нагоди „свята книжки“.)

Незабутній М. Галушинський у своїй праці „Українські народні бібліотеки і праця над поширенням книжки“ (Л., 1926) згадує про те, що від 1924 р. Товариство „Просвіта“ завело щорічне свято книжки на жовтень місяць, і тут-же додає, що „програма і переведення того свята наразі доволі вбогі“.

Може бути, що причиною цього є дотеперішня відсутність виробленого плану, в чому саме мусить полягати свято книжки. Головним завданням ставилося досі збільшення продажі книжок у зв'язку зі святом книжки, але на мій погляд, це є лише один з наслідків доцільно аранжованого свята книжки. Головною ціллю свята книжки має стати пропаганда культу книжки, як найважливішого чинника духовної культури.

Пошаною до книжки повинні перейнятися не тільки споживачі книжки, але й ті, що беруть участь у її творенні та поширенні.

Від автора культ книжки вимагає — вложити в неї такий зміст, який відповідав би здоровим інтересам читача, а не потурати йому в низьких людських пристрастях. Видавець віддасть свою пошану книжці тим, що подбає про її зовнішній вигляд і не пустить її в люди, як це часто буває, в брудній окладинці, але зброшурованою, з низкою друкарських помилок. Бібліотекар подбає про те, щоб книжки виконували своє завдання — вводити в зносини з можливо більшою кількістю читачів.

Споживач книжки виявить свою пошану до неї тим, що визнає книжку одною з необхідних потреб свого життя, звертатиметься до книжки, як до кращого свого друга й порадики, навчиться як найдоцільніше використовувати книжку для задоволення своїх духових і матеріальних інтересів.

Отже будоь великою помилкою, на мій по-

гляд, вводити свято книжки лише до збільшення торговельних операцій книгарень, бо само придбання книжок ще не свідчить про їх належне споживання.

А навчитися споживати книжки — це не така проста річ, як дехто собі уявляє. Німецький поет Гете якось висловився, що багато людей і гадки не мають про те, яких трудностей і скільки часу треба покласти на те, щоб навчитися читати. „Я сам — каже Гете — витратив на це 50 років і все ще не можу сказати, щоб цілком досягнув мети“.

Часто у нас цитують вислів — „книжки мають свою долю“, але чомусь подають його в скороченій формі, а саме випускають з нього попередні три слова: „з волі читача“ (ex capto lectoris habent sua fata libelli). — Тільки читач є той чинник, за допомогою якого книжка виконує своє завдання.

Дуже влучно щодо цього висловився славістичний педагог Ян Амос Коменскі: „Якщо книжки не матимуть читачів, то вони до нічого хоч би навіть падали з неба“.

Пропаганда культу книжки, поведена в різноманітних напрямках, неминуче приведе і до збільшення книжкового руху як у бібліотеках так і в книгарнях, а також навчить читачів, що й як читати.

Тоді й наше громадянство переконається в правдивості вислову, що книжка — це найбільш велична радісна річ, яку придбало людство за весь час свого існування.

Тому то одною з найнеукучніших наших потреб стає, — як висловився покійний М. Галушинський в згаданій вище праці, — „полекшити до найдалших розмірів оснування народних бібліотек“. Думаю, що одним з реальних виявів нашої пошани до покійного Голови Т-ва „Просвіта“ М. Галушинського, ініціатора самого свята книжки, і могло б стати заснування народних бібліотек у тих місцевостях, де їх ще досі бракує.

Шанують книжку, вводимо її в буденне наше життя, як конче річ для нашого духового корму, вчимося читати книжку — ось ті гасла, якими слід керуватися в дні свята книжки. А головне, памятаймо одно, що як у житті одиниці, так і в житті цілого народу, культура духа веде до свободи: бдиний вірний засіб позбутися будь-якого ярма — це стати культурнішим від того, хто накинув це ярмо.

Ст. Сірополько.

3 голосів польської преси.

ЕНДЕКИ ПРО АВТОНОМІЧНИЙ ПРОЕКТ П. П. С.

Центральний орган ендеків „Газета Варшавська“ з дати 18. жовтня ц. р. приніс статтю п. н. „Соціалісти і Сх. Малополяща“, в якій зясовує ендецьке становище не тільки до автономічного проекту ППС, але й до українського питання в Польщі взагалі.

Автор статті знайомить читачів перш за все з історією та змістом соціалістичного законопроекту, а потім пише:

„Вже нераз ми вивиснювали наше становище в українській справі. Ми глибоко переконані, що надання автономії нашим полуд-

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 21. ЖОВТНЯ 1931.

Д-Р АНДРІЙ ЛАСТОВЕЦЬКИЙ.

„Чародій з Менльо Парку“ помер...

Це популярне прізвище Едісона настільки оправдане, наскільки вважаємо його висловом подиву юри для всіх його технічних осягів. Не оправдане воно настільки, наскільки уявимо собі Едісонову тверезу вдачу, що спрямовувала його увагу тільки на реальні факти.

Щораз рідше стрічаємо в нашій сучасності винахідників того типу, що покійний. Кожний нинішній новий технічний винахід є ділом більшої кількості творців. Винаходи Едісона повставали здебільша тільки в його мізку і самі давали початок до нових, незаних досі ділянок промислу. Тому сміло можемо його назвати найгеніальнішим техніком.

Томас Альва Едісон прийшов на світ у люті 1847-ого р. у місцевості Міллія стеїту Огайо, Зед. Держав Америки. Його предки замандрували до Америки з Голландії в першій половині 18-го століття. Батько Томаса мусів 1838-ого р. переселитись з політичних причин з Канади до Зєдінених Держав. Підчас цієї утечі батько пройшов пішки аорозу 180 кілометрів без відпочинку... Побачивши пізніше, в яким ступні молодий Едісон унаслідив цю витривалість батька. Поселившись в містечку Міллія над озером Ірі, старий Едісон займався тут торговлею збіжжя і дерева. Із подружжя його в молодозі шотландською дитинкою

народився як третя дитина Томас Альва. 1855-ого р. вся родина перенеслася до містечка Порт Гурон у стеїті Мішіген. Тут вперше післали Томаса до школи. Одначе по трьох місяцях мати відбрала його звітні: вона побачила, що її дитину в школі залякували і забирали її довіря до власного таланту; тому сама почала його вчити. „Недовго задержав я при собі свою маму, одначе підчас цього короткого часу мала вона на мене такий великий вплив, що я лишився під ним на все життя“ — оповідав пізніше Едісон. І з цього часу походить анекдота про молодого Едісона: він прогнав з гнізда качочку і сам сів на яйцях, щоб їх висидіти; така велика була його цікавість. Вже тоді відзначався він знаменитою пам'яттю і великою понятливістю.

Маючи 11 літ, почав він працювати на себе і щоденно доставчав свіжу городину з власного городу з Порт Гурон до Дітроїт. Крім цього почав дещо пізніше продавати часописи в поїздах на лінії Порт Гурон—Дітроїт. Звичайно він раненько городину з Порт Гурон до Дітроїт, продавав її там і полагодував свої орудки та мешканців із Порт Гурон. Відтак ішов у Дітроїт до прикладної бібліотеки, щоб читати. Полонудні вертав з Дітроїт поїздом домів і по дорозі продав часописи. І саме в цій часі виявив незвичайний хист до реклами: заадалегідь телеграфував до всіх стацій, що лежали між Дітроїт і Порт Гурон, про найновіші вістки з сецесійної війни. Приїжджаючи кільканацять хвилин пізніше з часописами, розпродував їх миттю! Деякий час продав свій власний часопис „Віклі Геральд“, до якого сам писав статті, сам його склав і друку-

вав у кутку товарного вагону. В цьому кутку зладив собі малу лабораторію, де переводив різного рода експерименти. Однак мусів її покинути коли одного разу розбилася йому фляшка з хемікаліями, внаслідок чого малошчо не загорівся сам вагон.

Вже репродукучи часописи, звернув увагу на електричну телеграфію, яка тоді щойно почала розвиватись. І в дуже скорім часі навчився телеграфувати в одного залізничного урядовця, який учив його даром, з адячності за те, що Едісон з безпекою для власного життя виритував його дитину зпід коліс поїзду. Відтак вступив як телеграфіст до залізничної служби. Та хоча він найшвидше з усіх своїх товаришів відбирав і надавав депеші, переносили його часто тому, що нерілко засипляв підчас служби. Причина була в тому, що Едісон днями та ночами працював або у своїй роботі або читав пристрасно улюблені книжки.

Перший свій патент — а нині є їх понад 3200! — одержав Едісон 1868-ого р. на машину, яка реєструвала та числила при допоміж електричної струї прізвища і кількості відданих голосів під час голосування в парламенті. Деякий час потім був без заняття і волочився від міста до міста. Аж у Но Йорку йому пощастило. За уапшення електричного друкувального телеграфу наплатила йому 40 тисяч доларів, хоч зажадала тільки 5 тисяч! За ці гроші збудував він 1870-ого р. себго на 24-ому році життя малу фабрику в Ноарку, де мав намір присвятитися виключно своїм технічним ділам

(Докінчення буде.)

невоєнним новинам не тільки не розв'язує справи польсько-руського співжиття, але підсилюючи революційні тенденції українських партій, авторить низку нових труднощів, які можуть перетворитися в грізню небезпеку для цілості Річпосполитої. Українське питання має певні тенденції перетворюватися в міжнародну проблему. Німці, які розуміють далекосяглість української проблеми для своєї східної політики, систематично підтримують (?) незалежницький український рух, прагнучи таким чином до приготування собі нової сфери впливу і нового ауту в грі з Польщею і Росією.

Якщо, замість скріплення польського елементу на східних землях ми його ослабили наслідком надання територіальної автономії для воєводства з руским населенням, скоро стали ми супроти факту, мабуть внескодавцями непередбаченого, що в наших границях повстав би політичний організм, якого прямування було б засадничо суперечні з інтересами польської держави і якого тенденції виходять далеко поза Случ і Збруч. Поминаючи величезні внутрішні труднощі, що унаслідуються в гострій боротьбі українського елементу з „кресовою“

польською суспільністю, яка змушена до оборони своїх елементарних прав, повстали би без сумніву великі зовнішні труднощі, у вислід яких ми могли знайтися в грізному положенні. Така чи інша редакція автоном. статуту не грає тут засадничої ролі. Головним є те, що польська держава призначила територіальної автономії підтвердила би правосильне існування українського питання в своїх границях і що з тим зв'язане призначало його розв'язку тенденції, що прямують до відірвання наших полуднево-східних воєводств. Розвиток українського руху в повоєнному часі, його ідеологія і його програма, не може давати під тим оглядом ніяких сумнівів. Польські соціалісти або сапі, або, видячи тенденції УНДО й української військової організації, годяться з резигнацією на втрату земель, які всі вважаємо за польські.

Хоч це становище польських елеків до української проблеми не нове, то все ж варто собі його пригадати в теперішньому ендецькому виданні. І хоч у цитованих стрічках „Г. В.“ є деякі суперечності, то вони для елеків не існують, бо вони на них сапі. А тому й ми не беремо їх уразумляти чи усвідомлювати в тому, де їх слабе місце.

Ще про семінар в Дубні.

Наші достовірні інформації про уніятський семінар в Дубні.

У відповідь на нашу статтечку „Невже це можливо?“ („Діло“, ч. 233) дістаємо такі інформації про уніятський семінар в Дубні з цілком достовірного джерела:

Семінар стоїть під юрисдикцією тільки Апостольської Столиці, а нікого іншого. Виконує ту юрисдикцію варшавський нунцій Мармаджі. Вістєра „Відомості Українських“ про виїзди монастирів і про виплату 60.000 золотих є вислана з пальця. Виплатовою мовою в семінарі є тільки мова латинська. Очевидно, вчуть крім того мов української, польської, російської і білоруської, а будуть також учити мови грецької і єврейської. До семінара мають вступ також уроженці Галичини, таксамо як уроженці Волині, Лолісії і т. д. Вже тепер є прийнятих до семінара

5 галичан (з Чортківщини та Дрогобиччини). Щодо богослужбової мови, то перестерігається всьди такої вимови, як у Галичині, себто української. Проповіді виголошуються для українського населення тільки в українській мові. Ректором семінара є білорусин о. Домбровський, який на Волині править по церковно-словянськи з українською вимовою.

Наприкінці варто зазначити, що посвячення греко-кат. семінара в Дубні відбулося в середу 14. ц. м. Єпископ д-р Чарнецький за кілька днів виїздить знову до Риму, де відбуде довші конференції у справах, зв'язаних з уніятською акцією на північно-західних землях та її відповідним забезпеченням.

— 0 —

Масові арештування в Тернопільщині.

В суботу 17. жовтня ц. р. політична поліція з Тернополя в складі чотирьох розвідників і чотирьох мундурованих поліціантів та двох поліціантів з постерунку в Бірках Великих перевела ревізії й арештування в кількох громадах тернопільського повіту, а саме в Дичкові, Красівці, Смиківці, Товстолузі і Бірках Великих, серед місцевої сільської молоді під замітом приналежності до УВО. В Дичкові арештували 4 хлопців, з тому числі 17-літнього Вас. Охримовича, сина м.с.ц. пароха, 6. учня VI. кл. гімн. В Красівці 3 селяни, у тому числі начальника громади Миколу Гавриловича. У Смиківцях 7 хлопців у віці від 16 до 25 літ.

У кожного з арештованих перевели дуже строгу ревізію, при чому поліція твердить, що у Вас. Чаплинського в Смиківцях на стрижку у шві знайдено і прим. „Сурми“ (при ревізії не було там нікого крім поліції), а таксамо один примірик

„Сурми“ знайдено в хаті Василя Козуба в тому ж селі. Інтересовані родини твердять, що в їх хатах ніколи не було „Сурми“, ані ніхто з домівників її не бачив і не читав. При ревізії у інших арештованих не знайдено нічого підозрілого, а таксамо й у віята Миколи Гавриловича з Красівки.

Всіх арештованих спроваджено поліційними автоматами до поліційних арештів у Тернополі, де переслідують їх урядовці слідчого уряду. В неділю 18. ц. м. оголосилися там своїми арештованих для передачі їм білизни і харчів, але поліція не хотіла цього прийняти і передали арештованим.

З інших сіл ближчих відомостей покищо (неділя 18. ц. м.) нема, тому не знаємо, кого там арештували. Всі арештовані, крім Вас. Охримовича, селяни. Всіх арештованих дня 17. ц. м. в тернопільському повіті, що перебувають тепер у поліційних арештах в Тернополі, має бути 23.

Хотинський повіт буде прилучений до Буковини?

Черновецький „Час“ повідомляє, що міністерство внутрішніх справ у Букарешті приготувало новий адміністративний закон, який розглянуть ще на осінній сесії парламенту. У зв'язку з цим генеральний інспектор Фалореску сказав представникам преси таке:

„Вільш як певним є те, що буковинська область буде побільшена прилученням Хотинщини до черновецького повіту. Центральні установи в Букарешті давно роздумували над цим, бо ж загально відомо, що інтереси Хотинщини більше гравітують до Буковини, ніж до Бессарабії. Гравітують до Буковини, що таке прилучення було б та-

Нема сумніву, що таке прилучення було б та-

лий торговельний рух населення Хотинщини відбувається з Чернівцями і з Буковиною. За прилученням промиславам також обставина, що адміністративна область Бессарабії є за велика, а Буковини за мала“.

Таким чином мабуть недалеко вже той час, коли область Буковини збільшиться ще одним майже чисто українським повітом, а саме Хотинщиною. Незалежно від того мають на Буковині перевести ще одну реформу, а саме деякі повіти мають розв'язати і їх села та міста прилучити до інших, щоб таким робом зменшити податки держ. адміністрації то-що. Таких повітів, які мають скасувати, намічено п'ять.

Ще одно розчарування.

Державний підсекретар для меншостевих справ у Румунії уступає?

В крутах правительствених парламентаристів у Букарешті говорять, що держ. підсекретар для меншостевих справ д-р Рудольф Брандш по свій відомості президента міністра Йоргу про свій майір податися до димісії. Причиною тої димісії мав би бути факт, що до інтерв'ювання комісії в Герби бути факт, що до інтерв'ювання комісії в Герби бути факт, що до інтерв'ювання комісії в Герби

протестували всі парламентарні репрезентанти нац. меншостей. Іменували цих осіб підчас відпустки Брандша.

Міністр Семигору д-р В. Поп старався переконати д-ра Брандша, щоб він не вносили своєї димісії. Однак знається, що ці заходи не мають успіху й д-р Брандш згодиться свої димісії офіційно вже в найближчих днях.

Знавши знають, що спеціальні середники купується лише в спеціальних крамницях.

Чай купуємо у Майнля.

Майнль є спеціальним складом чаю і має філії та складниці в усіх більших містах.

Академічна 2 а Юлій Майнль Ринок 18.

3 життя Волині.

Луцька українська гімназія. Українська гімназія в Луцьку з початком цього шкільного року перейшла до власного будинку, купленого в приватного власника згоди соймової субвенції (50 тис. зол.). Субвенція походить з тих часів, коли більшість соймику й виділу складали українці, себто ще зперед єврейських часів. Новий власний будинок гімназії стоїть на землі б. Луцького Чеснохресного Братства, що тепер опинилося під рукою державного комісара. Перед трьома роками була куплена під гімназію земля на передмісті Красне на імя місцевого громадянина. Про цю землю щось нічого не чути. Чи не час уже довести до відома громадянства, яке склалося у свій час у ділі на цю землю, що власне сталося з нею? Кажуть, що земля „сама себе зіла“ за... борги й проценти й тому до гімназії не дійшла. Чи це правда?

Господарські злидні. До всяких інших злиднів, які терпить волинське Полісся, дійшла ще повинь. Горинь, Стир і інші ріки, внаслідок дощів повинилися й позабирали з собою дуже багато сіна (отави), яке було порозкидане по дугах чи навіть стояло в копцях. Втрата сіна є великим ударом для поліщуків, які тримають більшу скільки худоби. — На Лучині, як у свій час подавалося, град вибив селянського збіжжя на суму понад 3 мільйони зол. Більшість втратила 80—100 відс. урожаю. Несчасні жертви граду биття не мають зерна ні на хліб ні на засів. Деякі чинники обіцяли їм відложити податки до наступного року. А тимчасом селяни одержують „плати накази“ за цілий рік (обидві піврічні рати), а солдати домагуються безумовного виплати податків. Невже дійде до секвестрів і продажі останнього майна? Для тих, що потерпіли від граду та яким зазирне в вічі голод, повинні чейже бути бодрі якісь податкові пільги.

Тадей Цветлер і С-ка.

Ново відкритий фабричний склад сукна і вовняних товарів.

Львів, пл. Марійська 8. (Дім Шреєтера) Тел. 38—43

Поручає на кожний сезон великий вибір мужських і жіночих новостей з багатьох фабрик.

Крепи фракони, смойкові та плащів, Шелюти, Камгарни. Покрытти на футра Шини точно фабричні.

5-3

„Вітальєвський соймиків“. Соймикова господарка на Волині, як ми передбачували, стоїть перед крахом. Одним з головних завдань соймиків є дбати про народне здоров'я. Справа ця й досі стояла кепсько, а тепер цілковито валиться. Іде ліквідація шпиталів, а в тих, що залишаються, редуцій ліжок і персоналу, а навіть редуція районних лікарських і фельдшерських сил. В останньому часі деякі соймики запропонували районним співробітникам подати заяву про згоду перейти на „контрактних“ та на редуцію плати майже на половину. Тим які не дають згоди, буде виповіжена посада. Так чи інакше лікарські сили дармо влаштовували викладки до емеритального каси і тратьте надію на емеритуру в майбутньому. Так само немало зредуковано агрономічних сил. Декого перевердено на акордову працю. А скільки гроша воденські соймики видавали на замасковані польські політичні цілі у формі всяких субвенцій і „діет“?

— Голоси з „раю“. В останній часі українці різних місцевостей Волині одержали чимало листів з Радичини, в яких мешканці „світського раю“ в один голос скаржаться на жахливі умови тамтешнього життя. З району Петровська пишуть, що далі годі вже витримувати їм і нужду, й анслюють бажання втікати на Волинь, де найтяжча фізична праця була б для втіканців шкідливою. Інтелігенція зіймає з району Гомелі просять повисати їм голок і шиток,

яких там нема. Скаржитесь на страшний брак мила й інших предметів першої необхідности. Особливим сумом і розпучкою навіває від листів селян-хліборобів. Ті вже й не мріють за покращання долі і якось тупо ждуть свого кінця. Цікаво, що ті, які ще рік тому були задоволені своєю долею, тепер розпучливо жаліються. З відомих причин призначити авторів цих листів подати не можемо.

Втікачі до „раю“ й з „раю“. На початку літа ц. р. з Луччини втікло до Большеї кількох хлопців, б. гімназ. учнів, а саме: з Киверців — Бухало, Крупні — Сердюк і з Підгаєць — Войтюк. Недавно польська гранична сторожа затримала на кордоні Бухала й Войтюка, що втікали „з раю“ до дому. Оповідають вони, що

їх 5 місяців переганяли з в'язниці до в'язниці, де вони терпіли голод, бруд, нужду й знущання. З їхніх слів виходить, що життя на Рад. Україні жахливе. Врешті про це каже їхній зовнішній вигляд: втікачі вони в добрих убраннях, а вернулися в мішках. Про Сердюка нема вісток. Цікаве те, що це вихованок Певного, редактора „Української Ниви“, який платив за його науку в гімназії. Сердюк буцімто говорив перед утєчею, що йому так збрідла вся робота його патрона, що далі він не може користатися його допомогою. Ясна річ, коли згадані хлопці втікли на Радянщину, то мусів хтось їх до цього намовляти. Отак заломлюється і гине наша бідніша селянська молодь у нинішніх волинських умовах життя.

Перепис населення.

Життя і смерть в дні 9. грудня 1931.

Загальний перепис населення в Польщі в дні 9. грудня ц. р. буде наче миттєвою знімкою фактичного стану населення точно опівночі з дня 8. та 9. грудня. Отже хоча перепис відбувається в дні 9. XII., мірдайним є стан, який був опівночі.

Тому новороджені діти підлягають переписові лише тоді, коли народилися перед північчю, так само померші будуть записані між живих, якщо померли після півночі з 8. на 9. грудня.

Пам'ятайте, що від 25. до 31. жовтня 1931 р- всенародня ювілейна осіння збірка на „Рідну Школу“!

Всі українці й українки, кожна кооператива і молочарня, всі товариства і підприємства зложать датки на „Рідну Школу“.

Всі українські повіти і громади та весь український нарід сповнить свій найсвятіший обов'язок супроти „Рідної Школи“.

Головна Управа „Рідної Школи“
Львів, Ринок ч. 10.

Що італійців болить.

Папа Пій XI. оголосив недавно в пресі, що скличе з кінцем ц. р. до Риму консистер, щоби вибрати нових кардиналів. У зв'язку з тим італійська преса зазначає, що в супереч традиції теперішня кардинальська колегія не має італійської більшості. На протязі кількох останніх років число кардиналів наслідком смерті зменшилося. Замість нормального числа 70 кардиналів є тільки 57 власників кардинальського капелюха. Між тими 57 кардиналами є 26 італійців, 7 французів, 4 німців,

4 північно-американців, 5 еспанців, 2 поляків і 2 австрійців. По одному представникові в кардинальській колегії мають держави: Бельгія, Голандія, Португалія, Англія, Ірландія, Чехословаччина, Мадярищина й Південна Америка. Італійська преса висловлює надію, що нові іменування кардиналів забезпечать італійцям більшість, інакше може статися, що головами неіталійських кардиналів папою міг би бути вибраний всупереч традиції чужинець.

Манджурський конфлікт і пакт Кельога.

Поладнання японсько-китайського конфлікту Союзом Народів не посунулось ані крок вперед. В суботу, 17. ц. м. була довірочна нарада членів Ради без участі делегатів японського й китайського. Спробовано приложити до манджурського конфлікту пакт Кельога й рішено, щоби держави, які підписали париський пакт і репрезентовані в Раді Союзу, вислали тепер до японського й китайського уряду однакові ноти. В цих нотах пригадано їм зобов'язання, що випливають з париського пакту, зокрема з 2-го артикулу, який каже: „Контрагенти стверджують, що поладнання всяких конфліктів або спорів, якого характеру й походження вони не булиб, може статися тільки в мирній дорозі“. Текст ноти обмірковано на окремому засіданні вчором, після чого вислали П. обом інтересованим урядам. Крім того подано П. до відома всім державам, що підписали пакт Кельога.

Вночі на неділю, 18. ц. м. японський уряд доручив голові Ради Союзу, Бріанові, свою ноту, державу в гострому тоні, в якій підтримує своє дотеперішнє становище. Постудуван-

ня Ради на думку японського уряду є суперечне з постановами статуту Союзу Народів і запрошення тільки одного сигнатаря пакту Кельога (Зєдинених Держав) є недопускальне.

В неділю передпол. Рада Союзу зібралася знову на довірочне засідання, значить, без участі представників Японії та Китаю, і рішила відповідь на японську ноту. Текст цієї відповіді, підписаний всіми членами Ради та представником Зєдинених Держав, в характері сигнатаря пакту Кельога, доручено також представникові Китаю та іншим державам, що підписали пакт.

Таким чином ситуація ускладнюється й загострюється далі. Рішучий спротив Японії не дозволяє Союзові Народів поладнати конфлікту в мирній дорозі. Японська преса заявляє отверто, що якби Союз вирішив манджурський конфлікт в некористь Японії, вона виступить із Союзу й вирішить справу збройною силою. Не виключене, що Японія буде робити труднощі також на майбутній конференції в справі роззброєння.

Релігійний конфлікт в Еспанії.

Як повідомляють з Риму, папа приготував протест для еспанського уряду з причини ворожого для католицької церкви характеру нових еспанських законів. У зв'язку з тим протестом папський нунцій покине Еспанію, а зносини церкви з державою вестиме архієпископ Валадіола. Тому, що деякі релігійні конгрегації припинили

науку в школах, які вони удержують, уряд рішив, що спеціальний закон, ухвалений парламентом, буде означувати, як приворювати конституційні постанови. Крім того уряд рішив завести релігійні буяники й поступенно скасувати бюджет на релігійні цілі.

Гранді їде до Берліна.

Італійський міністр заграничних справ — Гранді вибирається до Німеччини й 25. ц. м. має приїхати до Берліна. В політичних колах здогадуються, що предметом нарад з німецькими політиками будуть головні великі світові проблеми, політичні й господарські, що торкаються не тільки Німеччини та Італії, але й ці-

лої Європи. Будуть обмірковані обосторопні погляди про можливість співпраці задля зліквідування загальної кризи. Дехто виже візиту Гранді в Берлін з візитом Лявалья у Вашингтон, а навіть передбачує візиту Гранді в Америку, щоби добути відомости й враження зужиткувати на ширшому полі.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

ОСТАННІ ВІСТІ

СТАНИСЛАВІВСЬКЕ ВОЄВІДСТВО ДАЛО ДОЗВІЛ НА ЮВІЛЕЙНУ ОСІННЮ ЗБІРКУ ДЛЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

Рескриптом з дня 19. жовтня 1931. ч. Б. П. III/119/31 дало станиславівське Воєвідство дозвіл на ювілейну осінню збірку для „Рідної Школи“ на області цілого станиславівського Воєвідства на час від 25. до 31. жовтня 1931.

Прохаємо повіти і громади приготувати збірку і подбати, щоби вона дала якнайкращий вислід.

Головна Управа „Рідної Школи“.

РАДА М. ЛЬВОВА РАДИТЬ ПІД ОХОРОНОЮ ПОЛІЦІ.

Львівська міська рада радила 19. жовтня під охороною поліції та вогневої сторожі. За інтерпелюваний у цій справі през. Бжозовський відповів, що зроблено це задля охорони радних перед нападами розгоряченої публіки, яка скоро розятрюється дискусією на селі нарад. Опісля сам президент Бжозовський реферував театральну справу, бо не хотів цього зробити голова театральної комісії. Сказав, що на офертю Чарновського він не згодиться, а мабуть не згодиться й м. рада. Бєсідник думає, що театри треба віддати одиницям, а навіть союзам, які можуть дати моральну й матеріальну гарантію. Покищо справи так стоять, що волинь провізорію. Тримісячна проволочка не зашкодить.

Після дискусії ухвалили внесення, що визнають управу міста, щоби можливо найскорше урухомила драм. театр. Над музичним відділом не радили.

Рад. Літвінович просив през. Бжозовського, щоби з огляду на те, що справа його наслідника невияснена, схотів ще якийсь час угадувати. През. Бжозовський відповів, що з огляду на стан здоров'я резигнації не відкличе та просить, щоби з огляду на важкі самоврядні завдання, прискорити цю справу. Вкінці згодився на предложення рад. Літвіновича, тому справу резигнації, яку, згідно із статутом має полагодити рада, відложили до одного з найближчих засідань.

МІСЬКИЙ РАДНИЙ ЖЕРТВОЮ КАТАСТРОФИ.

У Станиславові підчас катастрофи мотоцикла були ранені міський радний Сев. Снігурович і його син. Оба вони їхали з Делятина до Станиславові біля касарень тріснула гума на колесі. Сила вибуху викинула обох у повітря. Снігуровичеві при упадку перетялося лице.

ВІДКИНЕНИЙ ВИБ. ПРОТЕСТ.

У понеділок Найв. Суд розглядав протест Нар. Батьку та Центроліву проти соймових виборів Красностав-Грубешів-Янів (окр. 28) і справу цю відкинув, як неумотивовану.

ЗНИЩИЛИ ПОЛЬСЬКИЙ ГЕРБ.

На цвинтарі в Струсові (пов. Тереволь) знищив хтось польський герб на могилі польських воєнків. Поліція веде слідство.

УБИВСТВО І САМОГУБСТВО.

У Львові при Любенській Дорозі ч. 24 безробітний шофер Гузаревич застрілив свою наречену Словікову, а опісля й собі підібрав життя.

КУРС ДОЛЯРА.

У Варшаві на валютно-девизовій біржі 19. жовтня за готівковий долар платили 8.86 зол. У міжбанкових оборотах девизи на Берлін коштували 210.50, німецькі марки 206.25, за англійського фунта жадали 204.75.

ГІРНИЧА КАТАСТРОФА.

У копальні Золінген (Вестфалія) скоїлася катастрофа. Зі шибку добули покищо 3 убитих і 8 аневних шахтарів. Досі всі робітники замкнені в глибині шибку. До катастрофи прийшло наслідком вибуху газів і вугляного пилу. Підчас вибуху було під землею 290 шахтарів, на місці катастрофи 60 шахтарів. Із останніх вістей входить, що згинуло 9 шахтарів, 27 було ранених.

МАНІФЕСТАЦІЯ ГІТЛЕРІВЦІВ.

Відділ умундурованих і озброєних гітлерівців із прапором демонстрував біля Лішова над польським кордоном. Кричали: „Геть із Польщею, хай живе німецьке Помор'я!“

МОБІЛІЗАЦІЯ ЯПОНСЬКОЇ ФЛОТИ.

„Дейли Телеграф“ повідомляє з Токіо про мобілізацію японської флоти. Урухомили багато кораблів, які вже не робили служби. Їх залого доповняють рез. військами. Крім того ремонтують 20 приз. танкових кораблів.

Дайте моральну й матеріальну поміч тим, котрі впали жертвою найвишого громадянського обов'язку!

Позатим Пеленський мав бути звязковим між краєвим відділом УОН і верховною владою закордоном.

ДРУГА ЛАВКА. — НАПАД НА ПОЧТОВИЙ ВІЗ ПІД БІБРКОЮ. УЧАСНИКИ І ПЛАН.

Друга частина акту обвинувачення — це справа голосного нападу на поштовий віз в ліску між Хлібовичами й Бібркою в дні 30. липня м. р. в год. 12. вполудне. Напад цей потягнув за собою дві жертви в людях — Молевського постерункового, що їхав тоді як конвоєнт амбулянту і Пісецького, що був одним з учасників нападу. Першого вбили напасники, другого поліційна погоня, що небаром наспіла на місце нападу і дігнала його як утівав разом з частиною грошей.

Як описує акт обв. цей напад?

Безпосередніми учасниками нападу, що були тоді на місці нападу або близько нього — це Книш, Пісецький, Дачинин і Максимюк.

Почин до нападу дали Книш і Пісецький. Вони оба звербували ще Дачинина і Максимюка.

На місце нападу вийшли Пісецький і Дачинин ще ранком 29. липня, себто день перед нападом, де стрінулися з Книшем. Слідуючого дня приїхав ще Максимюк, якому Книш припоручив стояти на стійці оподалік місця плянованого нападу. В момент коли надїжджати почт. віз, на якому буде сидіти постерунковий (знак, що є гроші), має дати Максимюк відповідний знак рукою оставшим учасникам. Після виконання нападу мали учасники втекти разом з грішми лісами до Рогатина, до дому Вирсти, де мали переодягнутися в зовсім іншу одягу, опорядитися і всіти до поїзду.

Цей план вповні виконав тільки один Максимюк. Коли надїхав віз, він дав знак, а як згодом почув стріли, втік лісами до Рогатина, де переодягнувся та вїхав до Львова.

Решта учасників цього нападу очікуючи знаку Максимюка зібралася близько плянованого місця нападу. Умовлений знак Максимюка і за хвилину затрутів почт. віз. Книш став їти краєм гостинця, а коли віз наблизився, стріли кілька разів до постерункового, якого тяжко зранив. Візник Майданський втік полями до Бібрки, де заармував поліц. станцію. Дачинин в тому моменті мав здержувати коні. Тоді надїшов Пісецький і розбив одну з двох скринь з грішми, а саме цю, де було 30 000 зол. З цих грошей забрав до свого напечника 5 000 зол. в бильоні, 4 000 зол. оставив на місці. Де ділася решта, себто 21 000 тисяч, цього акт обвинувачення не вміє пояснити. Фактом є, що тих грошей поліція тоді не найшла на місці.

ПОГОНЯ. ЯК АРЕШТОВАНО ОБВИНУВАЧЕНИХ?

Візник і другий свідок нападу, Каттер, заармували поліційну станцію в Бібрці, що вислала негайно кількох постерункових у погоню. Один з них застрілив тоді Пісецького, який втік лісом. При ньому найдено 5 000 зол. Крім нього погоня не натрапила тоді на інших учасників.

Щойно з початком жовтня арештувала у Львові поліція Дачинина, від якого довідалася дещо про цей напад і про його учасників. Пізніше арештували Максимюка і Вирсту, у якого мешканні переодягнулися після нападу обв. Максимюк.

Юлія Козакевичівна опинилася перед судом під замітом переховування дома в Бібрці вибухових матеріалів, зброї і мап. В цьому обтяжила вона себе сама, пишучи до інших в'язнів тайні листи, т. зв. грипси, які в'язн. сторожа переловила.

Вкінці Андрушака і Качмарського арештували і їх обвинувачують у підшукуванні кривки і переховуванні в ній обв. Дачинина.

ПРАВНА КВАЛІФІКАЦІЯ ОБГОВОРЮВАНИХ ЗАКИДІВ.

Всі обвинувачені відповідають за держ. зраду § 58 п. к. зак. Крім цього вчинок обв. Книша і Дачинина означає акт обвинувачення як злочин грабіжницького душегубства з § 134. і 135. к. з. Максимюкові і Вирсті закидує співвину з § 5. к. з. злочин грабіжницького душегубства з § 134. і 135. к. з., Качмарському й Андрушакові злочин з § 214. к. з. (затирання слідів злочину та переховування злочинців). Основопринципові зокрема шпiонажу зі статті 5. розп. през. респ. з 1928 року.

СКЛАД ТРИБУНАЛУ, ПРОКУРАТОР, ЗНАВЦІ.

Для повноти образу цього процесу мусимо додати кілька слів про склад суду і інших урядових осіб, покликаних до цієї справи.

У склад трибуналу входять: с. о. с. Ягодайський як предсiдник, та судді Млинарський, Слезановський і Галіковський, цей останній в характері запасного судді. Протоколує апл. Карпівський. Обвинувачув прокуратор Ліпш. До видання опінії в деяких справах покликано знавців: проф. д-ра Вестфалевича — хеміка, воев. радн. Івахова від справ Ідеології УВО, рушникаря Сарторія, графолога Новицького, двох лікарів і двох офіцерів для справ шпiонажі.

Потшкодовану пошту заступає відпоручник прокураторії скарбу Ян Філіпек.

ОБОРОНА.

На лавках оборони бачимо лиця старих знайомих з численних політичних процесів у Львові і в краю, досвідчених оборонців д-рів Галицького, Глушківського, Старосольського і Шухевича. Львова та посла д-ра Віляка з Городка. Д-р Шухевич зокрема боронить обв. Юлію Козакевичівну.

ПЕРШИЙ ДЕНЬ ПРОЦЕСУ.

В першому дні відчитувано довжесний, в 72 сторінки, акт обвинувачення, по польськ. і опісля по українськ.

Під час доказового поступовання, що потягує довший час, сам прокуратор представив 40 свідків. Цікаво, що рівночасно з цим запис суддів присяглих функціонує ще й інша лавка, що кінчить свою місячну каденцію. Вона судить саме ватагу міжнародних злодіїв під провозом славного Опатовського. Ця розправа викликала особливе зацікавлення серед жидівського населення. Про неї згадаємо ближче завтра (он.)

† ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Володимир Кульматичський, громадянин Городища, магістр прав, член місцевих і центральних українських установ, помер 17. жовтня ц. р. в год. 5. рано у шпиталі в Бережані в 48-ому році життя. Похорони відбулися в Городищу дня 18. ц. м. пополюдні.

З Покійним зійшов у могилу громадянин загальнолюблений і шанований за свою асесу й товариську вдачу та за добре серце. Жив довгі роки у Львові, працюючи в Народній Канцелярії та в бюрох Українського Еміграційного Т-ва, тому мав широкий гурт знайомих і приятелів, серед яких вістка про його смерть викликала щирий жаль. Покійний перейшов теж у Городищі минулорічну пацифікацію. В. Р. П.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

КІНО, двотижневий журнал кінематографії П. рік видання. Ч. 20.

ЗІЗ, двотижневий журнал сатири та гумору. Рік VIII. Ч. 14. Львів, 15. жовтня 1931.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 12. X. ц. р. за мисло експортне та десерове пріма 290 зол., м. літру молока 23—24 сот., літру сметани 110 зол., м. яєць 550—560 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Вікторія, 20. жовтня, година 7-30 веч.
„Буря у скляній воді“.
Середа, 21. жовтня, година 7-30 веч.
„Буря у скляній воді“.

Театр Різнорідностей:
Вікторія, 20. жовтня, год. 7-30 вечором
„Моральність пані Дульської“.
Середа, 21. жовтня, год. 7-30 вечором
„Колосівка“.

Кіно.

АПЛЬО: „Десятьох із Панама“.
КІНО: „Бастер Кітон на фронті“.
ЛІВ: „Блакитний експрес“.

МАРУСЕНЬКА: „Дорога упадку Я ганьби“.

МІРАЖ: „Сірий дим“.

ОЛІВ: „Льокомотива ч. 2329 (Льон Чаней)“.

ПІЛІС: „Співачка із завулка“.

ПАН: „Серце на вулиці“.

ПАСЯЖ: Звукова версія „Тарзан вододар джунглів“.

ПРОМІНЬ: „Біле пекло Піз-Палю“ та додатки.

СІМЛЕВЕ: Звукова фільма „Битва над Сохою“.

УНІХА: „Отруйна квітка“ з Лією Дайта і „З димом пожежі“.

АМЕРІ: Звукова фільма „Пат і Патіон як стрільці“.

Програма радіо.

Четвер, 22. жовтня 1931.

Липськ (229,3) 19-30 Концерт. Моравська Острава (263,4) 16-00 Концерт. Братислава (278,5) 18-20 Концерт. Брно (341,7) 19-05 Французькі пісні. Лондон (356,3) 21-30 „Корабель і буланьчик“. Гамбург (372,2) 20-00 Збірний концерт. Букарешт (394,5) 20-10 Пісні. Берлін (419) 19-45 „Мале минуле — великий майбутній“. Харків (426) 19-00, 20-00 Кон-

церти 0-01 Оповідісти Рим (441,2) 17-30 Хор. Гельсінґфорс (453,2) 18-15 Спіа. Лянгенберг (472,4) 20-00 Концерт безробітних. Прага (486,2) 22-20 Музика в кіно „Беранек“. Міліно (500,8) 20-45 Опера „Трубадур“. Брунселла (508,5) 20-15 „Подорож на Радивичину“. Відень (516,4) 22-25 Музика з оперети. Будапешт (530,5) 17-30 Циганська музика. Рига (524,5) 18-30 Опера „Руслан і Людмила“. Люблін (575,5) 17-30 Концерт. Ленінград (1000) 14-00 Концерт. Осло (1071,4) 20-30 Хор юнаків. Калюндборг (1153,5) 22-35 Танкова музика. Москва (1481) 12-00, 13-00 Концерти. 16-45, Література. 18-00 „На літературні стемі“.

Львівське радіо.

Середа, 21. жовтня 1931.

Львів (380,7) 11-40 Перегляд краєвої преси. 11-58 Час із Варшави. 12-10 Про погоду дня. 13-05 Господарська оповістка. 13-15 Пастова оповістка. 13-35 Народні пісні. 16-00 Навчання англійської мови. 16-20 Фейлетон. 17-10 Вихідні 17-35 Збірний концерт. 18-50 Всячина. 19-15 Господарські оповістки. 19-45 Радіовий денник. 20-00 Музичний фейлетон. 20-15 Веселий вечір. 21-00 Література. 21-15 Збірний концерт. 22-10 Збірничі справи. 22-35 Оповідісти. 22-40 Спортівні новини. 22-45 Вичит. 23-00 Танкова музика. Грамофонові кружки: 12-15, 13-20, 16-15, 16-40, 19-25, 22-35.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Український Театр під адм. пров. дом І. Волощука.

САМБІР:

20. X. „Дім шастя“.

21. X. „Циганка Аза“.

СТАРІЙ САМБІР:

22. X. „Хмара“.

23. X. „Дім шастя“.

24. X. „У вирі кохання“.

25. X. „Циганка Аза“.

Український Подільський Театр.

ГУСЯТИН

21. X. п. р. „Церковна Миш“.
22. X. п. р. „Танок Венери“.
23. X. п. р. „Зрада“.
24. X. п. р. „Вівіа“ (Веселий Вечір).
25. X. п. р. „Плач Ізраїля“.

ТОВСТЕ

26. X. п. р. „Жінка Вампір“.

ГРИМАЛІВ

27. X. п. р. „Жінка Вампір“.
28. X. п. р. „Танок Венери“.
29. X. п. р. „Церковна Миш“.

СКАЛАТ

30. X. п. р. „Плач Ізраїля“.

31. X. п. р. „Жінка Вампір“.

Вскорому часі Театр виставить народну оперетку „Козацьке Сватання“ і „Жидівський Розвід“.

Склад театру 16 осіб, власна концертна оркестра під пров. п. Каміняця. Просимо ласкаво Вп. п. Акторів п. Янішевського і Єрофеєва подати свою адресу на імя Ю. Кононіна.

685

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятиліт у цілм краю знала фірма Іван Зельтенрайх, Львів, п. Марійська ч. 5. Купую брїлянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни.

130

ПРОДАМ понад тисячу сажнів доброї урвальної землі по 3 долари сажень. Гарне сонячне положення недалеко спеціальної господарської школи. Відповідає на запитання огородинства або будівельну парцелю — Зголошення Адмін. „Діла“ під „Земля“.

708

СПІЛЬНИКА (-чату) з капіталом понад 500 доларів (зі спінацією) в цілі поширення ткацького підприємства — пошукує фірма „Господар“ Львів, Городища 101.

706

ПОКІЙ І КУХНЯ до винайму. — Згодуватися Каушницька 12, партер, 2 двері. 707 1-1

ОЖЕНЮСЯ з чесною панною, яка не може мені скінчити студії. — Дізнайтеся оголошення прошу слати до Адмін. „Діла“ під „Абітурієнт права“. 704

ОСОБА ІНТЕЛІГЕНТНА, старша за сина, здорова, займається управлінням доми у старшого священника-жидівського самітнього. — Ласкаві оголошення прошу слати до Адмін. rest. С. К. Норожанка к. Halicza. 709 1-2

ДВІ ПАННОЧКИ або двох панів правду на станцію. Мешкання з повним комфортом, обслуґа, фортепиан. — Кандицька 12, двері 8. 698 3-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Специаліст неслуг легенів, серця і жовчухи

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Пересвітлення Рентгеном.

ПУДЕРНИЧКУ І РОЗПІЛЯЧ

направив

у фірмі

Г. ШТРАССБЕРГ

Львів, Пилсудського 21, тел. 25-22

35 зол. заробляє той, хто купує або передплачує одиниць факсовий журнал

КІНО

60 в ньому в книжці до всіх кін. і т.

атріс. Ціна числа 55 сот.

„КІНО“ ч. 20 вже в розпродажі. 64